

Lungefisk

I min søgen i litteraturen efter oplysninger om hvad det er for fossiler vi kan finde på vores kommende tur til foråret til Fur eller Mors, stødte jeg ind i nogle interessante ting omkring en fiske type som for nogen af os ikke er helt ukendt, da jeg selv som knægt havde lungefisk i en periode og vi i dag takket Jørgen Kjær faktisk har nogle af slagsen i et af akvarierne i klubben, på denne baggrund er denne artikel blevet til.

I sumpene i Amazonas-området, det tropiske Afrika og i Queensland – Australien. Finder man en meget interessant gruppe fisk. Der har overlevet fra tidernes formiddag og op til vore dage. Gruppen kaldes samlet for lungefisk, deres gældesystem er set i forhold til andre fisk meget primitiv og kan kun bruges i meget lavt vand, i stedet for svømmeblærer er fiskene udstyret med lunger.

I dag kendes der kun 3 slægter af denne gamle fiske art, men palæontologerne har påvist over 40 forskellige slægter i forhistorisk tid. I Devon tiden for ca. 350 millioner år siden havde arten sin storheds tid med det største kendte antal arter, på denne tid fandtes der lungefisk over alt på de dengang eksisterende kontinenter også de der lå tæt på polerne, det mest interessante er at der hvor der i dag eksister lungefisk for så vidt er de samme landområder som dengang, da det sammenlagt er det område som udgjorde sup - kontinentet Gondwana - land, det er jo som bekendt først langt senere at Syd - Amerika, Afrika og Australien glider fra hinanden.

Den Australske lungefisk, *Neoceratodus fosteri* er den af lungefiskene der ligner sine forfædre mest og slægten *Ceratodus* går helt tilbage til Trias – tiden. Her kan vi med rette tale om det vi kalder levende fossiler, for det er helt tydeligt at udviklingen for denne fisk er stoppet meget tidligt i udviklings historien, dette kan forklares i den afsondrethed som Australien har fået via kontinental driften, der har kva dette formentligt ikke udviklet sig nogen egentlige konkurrenter til lungefiskene i dette miljø.

Hvordan ser disse fisk så ud og hvad er så deres levevis. Sømmene i finnerne forenden af kroppen er meget påfaldende. Bryst og bugfinner er kraftigt udviklet og kan bruges som lemmer til at presse dyret fremover. Tænderne er bygget af tandplader og bruges til at knække muslinger -, krabber - og snegleskaller med, skællene på kroppen er meget store og grove. Lungefiskene for 350 millioner år siden havde 2 rygfiner og derforuden parvise bug og brystfinner, derfor uden havde de også anal finner. Sidst nævnte er hos den nulevende Australske lungefisk vokset sammen med de to rygfiner og er blevet til førnævnte søm i finnen.

Der findes trods deres slægtskab alligevel en betydelig forskel på de Australske lungefisk og de lungefisk der findes i Afrika og Syd Amerika da de herboende, i de perioder hvor deres vandhuller tørrer ud, er i stand til at grave sig ned i dyndet og etablere en slimsække omkring sig kun forbundet med omverden med et tyndt slimrør for at kunne trække ilt ned, for så at gå i en dvale tilstand som de er i stand til at overleve i årevis. Den Australske lungefisk mangler fuldstændig denne evne, men overlever komparative katastrofer ved at bevæge sig over land på kortere strækninger i søgen efter et nyt vandhul. En fuldstændig udtørring overlever den dog ikke.

Dermed står så et spørgsmål tilbage. Har den Australske lungefisks forfædre heller ikke denne evne til at overleve en tørke og om de Afrikanske og Syd Amerikanske lungefisks forfædre ved erfaring havde bedre evner til at tilpasse sig de naturgivne forhold. I hvert fald har man allerede fra Devon tiden fundet rester efter lungefisk i disse slim kokoner som jo med rimelighed tyder på at denne overlevelses strategi var mulig, vi ved dog ikke endnu hvornår denne spaltning i overlevelses metode opstod, men spændende er det og der er et spændende stykke forsknings arbejde her for palæontologien.

Vi finder desværre ikke lungefisk på Fur. Men andre sjove fossiler kan dukke op.